ИЗДАТЕЛ

НАУЧНО СПИСАНИЕ ЗА КНИГАТА

година VIII

2006 / брой 3-4

в броя:

- Издателство "Везни" (Стара Загора-София) - уникален принос за родното книгоиздаване
- "Държавата на духа" в дните на българските будители - минало и съвременни проекции
- Пета национална научна конференция "Библиотеки-четене-комуникации"
- Българските издателства в системата ISBN
- За 100-годишнината от рождението на издателя Славчо Атанасов
- По следите на родното книгоиздаване

ДИРЕКТОР
проф. д-р ик.н. Стоян Денчев

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Главен редактор
доц. д-р Лъчезар Георгиев

Зам.-главен редактор
доц. д-р Петър Парижков
проф. дфн Иван Харалампиев
доц. д-р Стефан Коларов
доц. д-р Атанас Дерменджиев
доц. д-р Мария Младенова

Технически редактор
Райна Карабоева
Коректор
Цветанка Рашкова
Графичен дизайн
Стефан Василев

Научни консултанти
проф. дфн Ани Гергова
проф. д-р Анчо Калоянов

ISSN 1310-4624

5000 Велико Търново
ул. „Теодосий Търновски" № 2,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий"

1784 София
бул. „Цариградско шосе" № 119
Специализирано висше училище по
библиотекознание и информационни технологии

ИЗДАТЕЛ

НАУЧНО СПИСАНИЕ ЗА КНИГАТА
ГОДИНА VIII, № 3-4, 2006

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"
СПЕЦИАЛИЗИРАНО ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ
ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

СЪДЪРЖАНИЕ

доц. д-р Лъчезар Георгиев. ИЗДАТЕЛСТВО „ВЕЗНИ" (СТАРА ЗАГОРА – СОФИЯ) – УНИКАЛЕН ПРИНОС ЗА РОДНОТО КНИГОИЗДАВАНЕ 2
издател. „ДЪРЖАВАТА НА ДУХА" В ДНИТЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ БУДИТЕЛИ – МИНАЛО И СЪВРЕМЕННИ ПРОЕКЦИИ 11
Стела Асенова. ПЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ „БИБЛИОТЕКИ – ЧЕТЕНЕ – КОМУНИКАЦИИ" 12
н.с. Татяна Дерменджиева. БЪЛГАРСКИТЕ ИЗДАТЕЛСТВА В СИСТЕМАТА ISBN 15
Стела Асенова. ДВЕ НОВИ БИБЛИОГРАФСКИ ИЗДАНИЯ БЯХА ПРЕДСТАВЕНИ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО 20
Митко Луканов. В СВУБИТ ТЪРЖЕСТВЕНО БЯХА ВРЪЧЕНИ ДИПЛОМИТЕ НА ЗАВЪРШИЛИТЕ БАКАЛАВЪРСКА И МАГИСТЪРСКА СТЕПЕН ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2005/2006 г. 24
Издател. ИЗДАТЕЛСТВО „АРГУС" ПРЕДСТАВЯ НОВА КНИГА ЗА АТАНАС ДАЛЧЕВ 26
проф. дфн Ани Гергова. ЗА 100-ГОДИШНИНАТА ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ИЗДАТЕЛЯ СЛАВЧО АТАНАСОВ 27
доц. д-р Мария Младенова. ЗАРАЖДАНЕ И РАЗВИТИЕНА НАУКАТА ЗА КНИЖОВНИЯ ИМОТ В БЪЛГАРСКОТО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ ..... ОТ НАЧАЛОТО ДО СРЕДАТА НА 40-ТЕ ГОДИНИ НА XX ВЕК 30
Николай Ликовски. ТВОРЧЕСКАТА ДРУЖБА МЕЖДУ ТОДОР ХРУЛЕВ И НЕДЮ ЖЕКОВ, ОТРАЗЕНА В ЕПИСТОЛАРНОТО НАСЛЕДСТВО 52
доц. д-р Евгений Сачев. СОЦИОМУЗЕЙНАТА КУЛТУРА КАТО ФАКТОР ЗА СПОДЕЛЯНЕ НА ЗНАНИЯ В СЪВРЕМЕННОТО ОБЩЕСТВО 59
ас. Десислава Андреева. „НИЕ, МЕДИИТЕ" И НАЧАЛОТО НА ГРАЖДАНСКАТА ЖУРНАЛИСТИКА 64
Стела Асенова. ПО СЛЕДИТЕ НА РОДНОТО КНИГОИЗДАВАНЕ 74

ИЗДАТЕЛСТВО „ВЕЗНИ“ (СТАРА ЗАГОРА – СОФИЯ) – УНИКАЛЕН ПРИНОС ЗА РОДНОТО КНИГОИЗДАВАНЕ

Доц. д-р Лъчезар Георгиев

На литературната дейност на Гео Милев са посветени десетки публикации. Изследвано е неговото поетично творчество, голяма част от което се опира върху символизма и експресионизма, като мимоходом и мнозина автори се спират върху едни или други негови издателски прояви. Документи за Гео Милев се съдържат в издадения през 1964 г. том втори на „Литературен архив“[1]. В по-ново време Алберт Бенбасат коментира проектоустава на акционерно дружество „Везни“[2], а Ани Гергова публикува своя очерк върху библиофилската книгоиздателска дейност на големия наш поет и издател[3]. Тук ние ще добавим още щрихи върху портрета на издателя Гео Милев (Георги Милев Касабов), позовавайки са на малко познати и нови документи.

Книгоиздателство „Везни“ е организирано на фамилен принцип в Стара Загора, като се разчита на добре уредената книжарница на бащата Милю Касабов и сина му Гео Милев, който е трябвало да ръководи издателския процес – подбор, преводаческа работа, редактиране и оформяване на книгата. Същевременно се разчита и на създаването на библиотечни поредици, на литературни периодични издания. Още през 1915 г. Гео Милев издава малка книжка от петнайсетина страници със стихове на Пол Верлен „Избрани стихотворения“ (поредица Лир. Хвърчащи листове), която е издадена от издателство-книжарница „М. Касабов“ – Стара Загора. На следващата година издателството реализира учебното помагало на Гео Милев „Ръководство за изучаване на немския език без учител“. Книгата обаче е отпечатана в столичната печатница „П. Глушков“.

За първите си издания издателство „Везни“ все още разчита на печатница-книговезница „Светлина“ в Стара Загора – така например тук през 1918 г. е отпечатана „Повест за любовта на корнета Христоф Рилке“ от Райнер Мария Рилке; впоследствие обаче все повече издания се насочват към столичните печатници, разполагащи с повече технологични мощности за печат на илюстрации и за трицветен висок печат.

До нас е достигнал един важен документ на книгоиздателство „Везни“ в Стара Загора с дата 19 октомври 1918 г., адресирано до партньори в издателския бизнес – предимно разпространители и книготърговци, в което се отбелязват интересни подходи на все още не много известната и изпитваща затруднения издателска формация: „Поради единствената само печатница в града ни и защото приготвения за печат № 5 от библиотека „Везни“ не се допусна от цензурата, книгоиздателството за сега след едно доста продължително време, поднася на читателя оригиналното съчинение на Г. Милев – „Театрално изкуство“. Напоследък у нас театъра видимо се засилва и книга като настояща е навременна и ще бъде еднакво интересна както за актьора така и за всички любители на театъра.

Уверени, че връзките ни с Вашата фирма са така здрави, разчитаме на Вашето цен[н]о за нас съдействие и сега както и в бъдеще...“[4] По-нататък писмото завършва с напомнянето за изпратени бройки екземпляри от

изданието, с наложен платеж и търговска отстъпка в размер на 30% от цената.

От по-стари документи, като едно писмо от 21 април 1915 г. на Група борци за възобновяването на Сдружението на вестникарските настоятели в България със седалище София (сред подписалите писмото са публични личности като Ал. Кожухаров, В. Ив. Илчев, Н. Антов, Лука Константинов, Вл. Антов и др.), адресирано вероятно и до старозагорската книжарница на Милю Касабов, се предлага възстановяване на предишната разпространителска структура, като се уверява, че инициаторите имат „пълното съчувствие и подкрепа на всички столични вестници без изключение" и че конкурентното дружество „Куриер" е създадено „за интересите на 3-4 души" в „смътните демобилизационни времена", а групата също няма нищо общо с друго новосформирано дружество „Взаимност", което е също на вече набиращия добри позиции вестникарски пазар[5]. Какво е било становището на старозагорското издателство не е ясно, но документът свидетелства за началото на остра конкурентна борба, в която старозагорската издателската фамилия все още опипва почвата. Едва в края на Първата световна война „Везни" ще се включи в издателските процеси, за да даде принос към създаването на оригиналната и преводната книга у нас.

Издателство „Везни" създава своята едноименна поредица по идея на Гео Милев, който сам подготвя писма до партньорите книгоразпространители и прилага анотация за новоотпечатаното издание. В едно от тези писма от 1918 г., от Стара Загора до книготърговците, се посочва, че издателството ще изпрати определен брой екземпляри от поставената под №3 в библиотека „Везни" книга на Жорж Роденбах, „писател по-малко познат до сега у нас, но който е равен с известните вече у нас белгийски писатели като Метерлинг, Верхарн и др."[6] Във връзка с популяризирането на изданието издателите считат за удачно да изпратят предговора на преводача Гео Милев. Текстът на предговора е отправен към читателите и разпространителите, но той е и нещо повече – една обективна оценка за Ж. Роденбах, който според издателя-преводач наред с Верхарн, Метерлинг, Шарл ван Лерберг и Алберт Жиро „е един от оная велика петица в съвременната белгийска литература, които създадоха от нея един от най-бляскавите скрижали на всемирната литература въобще"[7]. За Гео Милев „Мъртвият Брюге" не е разказ с пикантна интрига, действието и движението почти не съществуват, в замяна на това обаче е налице „безбрежно извикване на психологически ситуации и настроения"[8]. Според него, както посочва и Роденбах в предговора към френското издание, „главната цел на тази книга е да извика пред читателя образа на града Брюге с неговите мъртви води, с тишината на неговите старинни сгради, неговите кули, църкви, манастири и пустинни улици, замрежени от мъглата на един непрестанен ситен дъжд", а това превръща романа в книга на настроението, която възбужда и оставя незаличими настроения в душата. Още повече – че образът на града е одушевен чрез една аналогия: образа на една странна и мистична душа."[9]

В случая Гео Милев е блестящ пример за добросъвестно и компетентно отношение на издател спрямо поднасянето на литературния текст и представяне на автора пред читателската аудитория. Това се постига с висока ерудиция и отлична подготовка, при познаване на източниците, изданията и спецификата на авторовия натюрел. Създателят на библиотека „Везни" се е справил великолепно с тази задача. Началото на библиотеката е поставено с класически шедьовър – драмата на Шекспир „Хамлет" (1918) в превод на Гео Милев, в стихове, от английския оригинал. Същата година излиза и важна книга по въпросите на литературната естетика – книгата на Боало „Поетично изкуство" в превод от френски на Борис Лавров. Романът на Ж. Роденбах под № 3 Гео Милев прави от френски. През същата година са издадени „Последният Абенсераж", повест на Р. Шатобриян (1918) и „Червен смях" на Леонид Андреев. До 1923 г. в библиотека „Везни" са издадени 13 книги. Сред тях са споменатата „Повест за любовта и смъртта на корнета Христов Рилке" (1919) от Райнер Мария Рилке в превод на Гео Милев от немски език, две книги на А. Стриндберг – драмата „Опиянение" (1919) под редакцията на Гео Милев, с приложено факсимиле на портрета на автора от Едвард Мунх, и пиесата „Мъртвешки танц" (1920) в превод на Гео Милев, който режисира пиесата в Народния театър. Двете книги са под № 7 и № 11 в поредицата, като са включени в едно общо съчинение на творбите на писателя под заглавие „Избрани драми от Стриндберг". През 1919 г. под № 8 в библиотека „Везни" е издаден сборникът от народни приказки „Китайски легенди и новели" в превод от немски на М. Димова и В. Бояджиева; под № 9 драматическата поема на Дж. Байрон „Манфред" в превод от английски в стихове от Гео Милев и новелата на И. П. Якобсон „Могенс" в превод от немски на Н. Толчев. През 1920 г.

под №12 в поредицата излиза в превод от немското издание и културно-историческият етюд на популярния полски писател модернист Станислав Пшибишевски „Душата на Полша". През 1923 г. в библиотека „Везни" се появява и книгата на Робиндронат Тагор „Читра", преведена от Цв. Драговоров[10]. Несъмнено библиотека „Везни" е целяла да обогати родната ни книжнина с нови заглавия, които сочат разнообразие от философски, литературно-естетически и художествени творби, дори е представено и произведение на преводната детска литература. Интересно е, че немалка част от преводите са дело на самия издател и преводач Гео Милев от английски, френски и немски език, което говори за една широка култура и подготвеност в областта на художествения превод.

За краткото си съществуване книгоиздателство „Везни" сменя стратегията и позициите си – пазарната реализация е оставена на бащата Милю Касабов, поръчките се отправят до него в старозагорската книжарница, но в София се намира също склад на ул. „Сан Стефано" №30. Заедно с това в столицата на ул."Ломска" №26 се намира и редакцията на литературно-художественото сп. „Везни", ръководена от Гео Милев. Списанието излиза в три годишнини, от 15 септември 1919 г. до 15 март 1922 г., като през третата годишнина (15 окт. 1921 – 15 март 1922) носи подзаглавие *Седмично списание за изкуство и култура*. От кн. 3 на първата си годишнина (15 септ. 1919 – 30 юни 1920) започва да излиза веднъж месечно, от първата си годишнина, кн.11, излиза на половин месец, от втората си годишнина (1920 – 1921) е двумесечно и едва през третата годишнина – седмично. Види се, редакторът е имал материални и технологични затруднения. Така отначало списанието се изработва в Придворна печатница, но също и в други столични печатници като „Елит", „Витоша" и „Меркур". През втората годишнина в редактирането е включен и Людмил Стоянов. Самият Гео Милев изповядва идеите на литературните направления символизъм и експресионизъм. Повечето от сътрудниците също споделят модернистичните тенденции в литературния живот и изобразителното изкуство. Сред тях са имената на Николай Лилиев, Николай Райнов, Людмил Стоянов, Емануил поп Димитров, Теодор Траянов, Чавдар Мутафов Христо Ясенов, Боян Дановски, Николай Хрелков, Сирак Скитник, Владимир Димитров-Майстора, Георги Машев, Иван Бояджиев, Иван Милев, Васил Захариев. Сред преводните автори личат имената на изтъкнати творци на модернистичната литература и изкуството – Бодлер, Едгар Алън По, Ем. Верхарн, П. Верлен, Пр. Маларме, А. Жид, Демел, Клодел, Р. Тогор, Ж. Роденбах, Лерберг, руските поети Ал. Блок и С. Есенин, художници и илюстратори като Ван Гог, Гоген, Мунх, Росети, Бердслей и т.н.[11] В естетическите принципи, изповядвани по страниците на „Везни", личи намерението за приобщаване към модерните направления в Европа както в литературата, така и в живописта, за издигането над битовизма, реализма и описателния подход, за приобщаване на стиловете към експресионистичната естетика в театъра и изобразителните изкуства. Докато за белетристиката в списанието се отделя по-малко място с творби на експресионистичната проза от Чавдар Мутафов и произведения на Людмил Стоянов и Николай Райнов, то в поезията имената са повече – наред с утвърдени автори като Гео Милев, Т. Траянов, Хр. Ясенов, Ем. Попдимитров, Иван Мирчев се проявяват и автори като Ламар, Йордан Стубел, Борис Първанов, Йордан Стратиев, Николай Дончев. Води се рубрика „Антология френски поети". Намират място и непубликувани стихове на поета Димчо Дебелянов. Списанието е добре илюстрирано с творби на български и чужди автори, като се използват предимно черно-бели репродукции на картини и графични рисунки. Присъства както литературна, така и театрална критика, с читателите се провежда литературна анкета и редакцията дава отговори на повдигнати проблеми. В осмия си брой редакцията повдига и дискусията „Погром над българската литература – разпродажбата на книги с 50% отбив". Рецензии се появяват за „Български балади" от Т. Траянов и изследването „Към психологията на творческия опит" от проф. Михаил Арнаудов, както и за романа на Ст. Чилингиров в 600 сонета „Владо Булатов".

Редакцията провежда през третата годишнина и активна абонаментна кампания, като пуска рекламна листовка с уточняването на преференциалните условия за абонамент и посочва постоянните си сътрудници, както и съдържанието на излезлите досега броеве. Приложена е таблица с адреса на абоната и колона за внасяните абонаменти. В рекламния текст се натъкваме на интересен и находчив рекламен подход: „Ония, които се запишат най-късно до 15 януари 1922 год. ще имат списанието за **70 лв.**, вместо за 100 – платими на веднъж, или за 80 лв. платими на два пъти по 40 лв. За странство 100 лв. Списанието излиза всяка събота – 50 книжки годишно, 1/16 формат, с различен обем – между

16 и 32 стр. В списанието вземат участие всички досегашни негови сътрудници: Гео Милев, Т. Траянов, Ник. Райнов, Л. Стоянов, Чавдар Мутафов, Ив. Мирчев, Ив. Х. Христов, Хр. Ясенов, Г. Михайлов, Ник. Абаджиев(муз. критика), Ем. П. Димитров и др. Адресите на записаните абонати и събраните суми се изпращат до **Книгоиздателство „Везни" в Стара Загора**."[12]

Прави впечатление и доброто композиционно и шрифтово оформяване на листовката, което говори, че издателят е разчитал на рекламните и маркетингови акценти в своята дейност.

Намеренията за разширяване дейността на издателството и на самото списание се виждат от следното писмо-апел с дата 22 юни 1922 г. за създаване на кооперативно дружество „Везни", което да развива по-мащабна и по-качествена издателска дейност – нещо, което е било приоритет и в досегашната работа на издателството, но в твърде скромни размери и с ограничени все още средства: „У група досегашни сътрудници на ВЕЗНИ зрее идеята да се превърне досегашното КНИГОИЗДАТЕЛСТВО ВЕЗНИ със седалище в Стара Загора и клон в София – в КООПЕРАТИВНО ДРУЖЕСТВО ВЕЗНИ със седалище в София. Непосредната цел на това превръщание е:

1. да се увеличи издателският капитал,

2. да се свържат по-тесни връзки между читател; писател и издател, като се създаде една обща организация на ония хора в България, които радеят за хубавата и съдържателна българска книга.

По тоя начин се стремим да организираме една книгоиздателска работа, която ще позволи да се реализират всички хубави намерения, които до сега, поради липса на необходимите по-големи средства – са били и са останали само намерения. Така например, ще се даде на първо време възможност да се поднови списание ВЕЗНИ във вида на първата му годишнина, дори в един вид още по-хубав (черни и светли илюстрации) – нещо, което – както е констатирано – е дълбоко и живо желание на сериозните български читатели; редом със списание, ще се направи възможно издаването на ценни и изящни по вид книги (преводни и оригинални) при сътрудничеството на всички, които взимаха участие във ВЕЗНИ през изтеклите до сега години. Това са общите ръководни мотиви при развиването и осъществяването на идеята за едно КООПЕРАТИВНО ДРУЖЕСТВО ВЕЗНИ.

Предстоящо е учредителното събрание за изработване на устава, след което ще се открие подписката за записване на дялове.

Дяловете ще бъдат по 50 лева.

За записването на дялове ще се апелира към всички читатели и съмишленици на ВЕЗНИ, защото, както се каза по-горе, целта е да се създаде една организация на читатели, писатели и издатели. Ще апелираме към всеки, който съчувствува на тази идея да внесе колкото може и обича – един дял само (от 50 лв.) ще бъде също така полезен и дава също така право на членство в кооперацията. Членовете ще се ползуват с особени права – отстъпка на изданията.

Познавайки и ценейки вашата симпатия към ВЕЗНИ и надявайки се на Вашата искрена ревност за създаването на нещо хубаво, поверяваме Ви идеята, която ни занимава в този момент, като Ви молим да ни съобщите в най-близко бъдеще КАКЪВ БРОЙ ДЯЛОВЕ СЕ НАДЯВАТЕ ДА СЕ ЗАПИШАТ ЧРЕЗ ВАС ВЪВ ВАШИЯ ГРАД. Сведението Ви да бъде по възможност точно и сигурно. Съобщете на адрес: София, Везни, Мария Луиза 23."[13]

Изглежда че Гео Милев и неговите сподвижници са вярвали искрено в успеха на своето начинание, в което са имали идеята да обединят в една издателска общност интересите на автори, издатели, разпространители и читатели, да издигнат авторитета и да повишат качеството на редактираната, оформяваната и отпечатвана издателска продукция. Още тук се ражда идеята за едно голямо и просперищо издателство, което да се опре на достигнатото в първите следвоенни години. Едва по-късно ще се види, че кооперативното дружество ВЕЗНИ е не дотам удачна идея, навярно по липса на достатъчно желаещи да закупят кооперативни дялове, и иначе благородната и родолюбива инициатива в полза на българската книга е пропаднала.

Една тогава – може би към втората половина на 1922 г., Гео Милев се заема активно с идеята да разработи „Проектоустав на „Везни". Акционерно дружество за книгоиздателство"[14]. Изглежда поетът-издател е ползвал за модел устава на акционерно дружество и книгоиздателство „Хемус", както и на издателството на Александър Паскалев, за да предприеме „издаването на малка, спретната и красива по външност библиотека от избрани литературно-художествени произведения на известни български и чуждестранни автори, в превод от известни добри български преводачи"[15], както и да

издава в „луксозен и изискан вид" серии от избрани произведения, да издава репродукции, да разполага с книжарница и изложбен салон[16]. Ясно е обаче, че и за втората си значима идея Гео Милев не намира достатъчно солидни поддържници и не събира необходимия капитал от 1 млн.лв., доста солидна сума за епохата.

Тук следва да кажем, че въпреки благородните и полезни за родното книгоиздаване инициативи, поетът-издател е повече специалист в областта на подготовката на ръкописа за печат; той превежда, редактира, сам оформя дори някои корици на книги, но добрият мениджмънт липсва на издателството, макар лично той да прави усилия в посока на маркетинга и рекламата на своето списание „Везни". Какво не му достига? Изглежда онзи прагматичен предприемачески дух на издателите между двете световни войни като Т. Ф. Чипев, Иван Игнатов и неговите синове, Александър Паскалев, Стоян Атанасов, директора на акционерното дружество „Хемус" Христо Хаджиев, наследниците на издателя Христо Г. Данов, фамилията издатели Юрукови, издатели като Иван Коюмджиев, Жеко Маринов, Славчо Атанасов, Стилиян Кутинчев, Добромир Чилингиров, Тодор Синджирлиев и др. Трудно е за Гео Милев като човек на модерната поезия и изящното слово да върти един бизнес, в който има и удари под кръста, в който печеливша е преди всичко учебната и помощната литература за началния и средния курс, а там издателят следва да създаде традиционни връзки и да участва в конкурси на Министерството на народното просвещение, за да успее да спечели съответната поръчка за учебник или помагало и да го издава в далеч по-големи тиражи, отколкото са изящните поредици на Гео Милев. Едва ли е случаен фактът, че бащата Милю Касабов съветва сина си да преориентира репертоарната политика към по-печеливши и комерсиални издания. Учудва ни и обстоятелството, че в студията си „Борба за първенство"(1941)[17] Георги Караславов описва дейността на десетки провинциални и столични издатели, но не отбелязва дейността на Гео Милев и издателство „Везни", макар то да е едно от първите след Първата световна война, което дава тласък на книжовните и литературните процеси. Да не забравяме, че западният възпитаник Гео Милев симпатизира на левите политически идеи, към които е явно привързан и Г. Караславов. Вероятно, малките тиражи и библиофилските издания, а и периодичните издания на „Везни" не са му се сторили значими и с подобаващо място, за да бъдат отразени в споменатата студия. Дали обаче няма и някаква лична причина за този уж случаен пропуск, не се наемам да гадая – това си остава въпрос за по-други изследвания. Още повече, че както сочат самите каталози на издателството, по-голямата част от техният тираж е изчерпан, а това говори за определен читателски интерес, макар и на по-малка, но подготвена и високоинтелигентна читателска аудитория.

За чест на издателство"Везни", благодарение на високите естетически вкусове на Гео Милев, в неговия репертоар няма случайни книги. В няколкото библиотеки и серии се издават предимно западноевропейски, руски и български автори с утвърдено място в литературните процеси и изкуството. Наред със споменатата вече библиотека „Везни" издателството реализира една успешна ***Серия*** **Книги за библиофили**. В периода 1919–1924 г. в нея са издадени осем книги[18]. Кн. I представя „Избрани поеми" (1919) на Едгар По в превод на Георги Михайлов, с литературен портрет на автора от Гео Милев и цветна илюстрация от Николай Райнов към поемата „Гарван". Изданието е реализирано в столичната Придворна печатница. Кн.II включва „Албум от картини" (1919) на Стоян Райнов, представящи черни и цветни илюстрации; изданието е подвързано с коприна и е допълнено с един оригинален офорт. Кн.III от серията е първата стихосбирка на Гео Милев „Жестокият пръстен"(1920), в която е включена и трицветна гравюра на дърво. Печатът е двуцветен, изпълнен върху холандска хартия. Кн.IV представя стихове и песни на Морис Метерлинк „Горещи цветарници"(1920), с портрет на автора и илюстрация от белгийския художник Жорж Мине, в превод от френски на Гео Милев. Изданието е изработено в старозагорската печатница „Светлина". Кн.V – поемата на Александър Блок „Дванадесетте"(1920), е също в превод на Гео Милев, с четири илюстрации от Михаил Ларионов и Наталия Гончарова. Отпечатана е в столичната печатница „Меркур". Кн.VI включва „Избрани стихотворения"(1922) на Пол Верлен с портрет на поета от Кариер, и Верлен на смъртно легло от Казалс, като преводът също е от френски на Гео Милев. Изданието е в тираж 1200 екземпляра, обем 79 страници, обикновен и луксозен вариант, като и двата бързо се изчерпват. Кн.VII също представя изтъкнат поет модернист – Емил Верхарн с неговите „Поеми" (1923). Кн. VIII е авторова книга на Гео Милев „Панихида за поета П. К. Яворов. 1914–1924"(1924). Всъщност става дума за второто издание на брошура от осем страници,

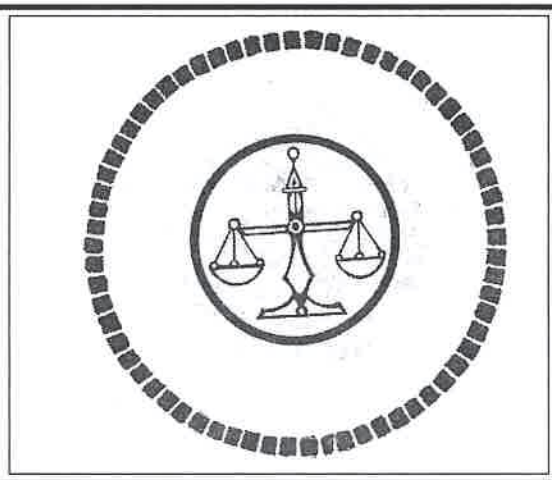

Емблема на сп. „Везни“, НБКМ–БИА (ф. 26, оп. 1, а.е.30, л. 7)

Продължава се подписката за записване абонати на седмичното списание за изкуство и култура

ВЕЗНИ

ГОД. III.

ПРИ СЛЕДНИТЕ УСЛОВИЯ:

Ония, които се запишат най-късно до 15 януари 1922 год. ще амат списанието за **70 лв.**, вместо за 100.—, платими на веднаж, или за 80 лв. платими на два пъти по 40 лв. За странство 100 лв. Списанието излиза всяка събота — 50 книжки годишно, $^1/_{16}$ формат, с различен обем — между 16 и 32 стр. В списанието вземат участие всички досегашни негови сътрудници: Гео Милев, Т. Траянов, Ник. Райнов, Л. Стоянов, Чавдар Мутафов, Ив. Мирчев, Ив. х. Христов, Хр. Ясенов, Г. Михайлов, Ник. Абаджиев (муз. критика,) Ем. п. Димитров и др. Адресите на записаните абонати и събраните суми се изпращат до **Книгоиздателство „Везни“ в Стара-Загора.**

Настоятел е всеки, който запише най-малко 5 абонати. Настоятеля си задържа 15% от събраните суми.

Излезлите до сега броеве съдържат:

Брой 1-: Александр Блок от Гео Милев, На Куликовското поле и Епилог към „Дванадцать“, стихове от Блок (пр. Н. Хрелков), Шепот на дълбоката Русия от С. Федорченко.

Брой 2-: Юбилейната изложба от Гео Милев, Музикална критика (концертите на Б. Константинов и Бр. Владигерови) от Никола Абаджиев, Рецензия за сборника на Евразийците.

Брой 3-: Българския народ днес от Гео Милев, Панчо Владигеров от Н. Абаджиев, Кр. Сарафов, стихот. от Гео Милев, Юбилеи и погребения, критичен преглед от Гео Милев.

Брой 4-: Весло, Вихрушка— стихове от Люд. Стоянов, Възвание към Българския писател, от Гео Милев, Революционен позив — стих. от Ф. Верфел, Бунт — стихот. от Верхарн, Наш Марш — стих. от Вл. Маяковски, Литературна Анкета, Театрална критика (Сирано де Бержерак. Хамлет).

Брой 5-: Достоевски, от Андре Сюарес, Портрет на Достоевски от Ф. Валлотон, Театър в Франция, от Й. Мечкаров, Боян Пенев и Пенчо Славейков, от Г. М. Втория концерт на Боян Константинов от Н. Абаджиев.

Брой 6-: Гнет, Край, стихове от Г. Михайлов, Кошмар (Качалов и Ив. Карамазов) — стих. от Гео Милев, Хармонията от А. Сюарес, Есенно Злато, стихове от Ив. Мирчев, Литературна анкета (отговори от читателите и отговори на отговорите) Лунна Балада от Т. Траянов, Блуждаещи Любезности (стих.) от Ш-ван Лерберг, Вечерна Нежност (стих.) от Ж. Роденбах, Режисьорът и Сценерията от Е. Гордон Крейг, Критика за „български балади“ от Т. Траянов и за „Към Психологията на творческия Опит“ от проф. Арнаудов.

Брой 7-: Малките градчета, стих. в проза от Ем. Верхарн, Еринии (стих.) от Ем. п. Димитров, Критика на К. Христовия превод на „Манфред“ Концерти (Холуб и Фоерман) от Н. Абаджиев. Лит. Анкета (продължение) и др.

Брой 8-: Музика на Тишината от Кам. Моклер, Литературна анкета (продължение). Погром над Българската литература— за разпродажбата на книги с 50% отбив. Рецензии: Чилингировия роман в 600 сонета „Владо Булатов“, Антологията френски поети и др.

Брой 9-: Стихове от П. Верлен, Писма за малкото Момиченце от Ч. Мутафов, Литературна анкета, Крит. преглед: Стихове и песни от Ем. п. Димитров, Изложбата на Б. Стефчев.

Бр. 10-: Картина (стих.) от Ив. Мирчев, Литературна анкета, Музикален упадък от Н. Абаджиев, Театрален упадък от Гео Милев.

Подписка за абонамент на сп. „Везни“ (НБКМ–БИА, Ф. 26, оп. 3, а.е.7, л. 8)

която Гео Милев пише още през 1914 г. в Лайпциг; първото издание е осъществено в София в Придворна печатница, а второто издание в обем 9 с., с 1 л. фронтисписен портрет на П. К. Яворов и в тираж 1200 екземпляра излиза в старозагорската печатница „Светлина".

Издателството оформя и **Философско-критическа серия „Везни"**. Под №1 през 1918 г. излиза книгата на Гео Милев „Театрално изкуство"; под № 2 през 1920 г. се печата книгата на Оскар Уайлд „Упадък на лъжата" в превод на Людмил Стоянов; под № 3 през същата година е издадена книгата на Николай Райнов „Източно и западно изкуство" с включени две илюстрации; под №4 и № 5 излизат книгите на Ст. Пшибишевски „Шопен и Ницше – към психологията на индивидуума"(1920) – превод на Д. Велев, и „Афоризми и прелюдии"(1921) – превод на Гео Милев. И двете книги на Пшибишевски излизат в сторазагорската печатница „Светлина"

Гео Милев замисля и **„Антологична серия на лиричните рози".** Така през 1922 г. „Везни" издава в тази серия под № 1 „Антология на жълтата роза. Лирика на злочестата любов", която според издателския каталог „съдържа около сто стихотворения от български и чужди поети (всичко около 65 автори)". Издателство „Везни" реализира и други издания – „Изкуството"(1920) от Огюст Роден в превод на Любен Пинтев и „Quasi una Fantasia"(1921) от Боян Дановски, включваща и три цветни илюстрации.

Личността на Гео Милев е пример за издател, който сам се среща и договаря с автори преотстъпване на техни авторски права, проявява професионален интерес към произведенията им, впечатлява ги с ерудицията си и печели доверието им. В една от публикациите си в сп. „Везни" той пише своите „Спомени за Емил Верхарн", където разказва за срещите си с изтъкнатия белгийски поет модернист и за свои издателски проекти, свързани с преводи и издания на български на негови творби. Гео Милев се запознава лично с Емил Верхарн в Лондон през 1914 г. Познанството им се превръща в приятелство и те поддържат кореспонденция и докато Верхарн е в Париж, до към септември 1915 г. Затова Гео Милев ще припомни на читателите на „Везни": „Четирите негови поеми, които издадох в началото на 1915 г. (№3 от „Лирични хвърчащи листове"), му доставиха, изглежда известна радост... По-късно Верхарн ми изпрати „un livre occasionel sur la guerre en Belgique" – книгата „Окървавена Белгия"(„La Belgique Sanglante"), сборник от статии, публикувани тук и там. Можех да преведа нещо от нея на български; за жалост тя ми дойде твърде късно: България вече се намесваше във войната, на страната на ония, които „окървавиха" Белгия, и ние бяхме врагове с Верхарна – ние, които мечтаехме за всемирния мир..."[19]

До трагичната си смърт Гео Милев прави и други по-важни самостоятелни авторови издания: „Експресионистично календарче за 1921"(С., Победа, 1921. 30 с. с ил.); „Иконите спят. 5 *вариации на народни песни*"(С., С. М. Стайков, 1922, на корицата – 1923. 19 с.); „Кръщение с огън и дух. *Революционна антология. Съставил и превел Гео Милев*"(С., общо раб. Кооп.д-во Освобождение, 1923. 80 с.); „Септември. *Поема*" (С., Пламък, 1924. 26 с.).

През 1925 г. издателят Филип Чипев публикува и неговата „Антология на българската поезия" (С., печ. Право. 203 с. с портр.). По този повод Гео Милев изпраща екземпляр от нея и отворено писмо до Борис Вазов – брат на народния поет и писател Иван Вазов и по това време заместник-председател на Народното събрание. Отвореното писмо е с дата 30 януари 1925 г., само няколко месеца преди смъртта на своя автор. В емоционалния и аргументиран текст Гео Милев защитава позицията си на автор-съставител на антологията и причината да включи стихотворения като „Поет и вдъхновение", „Една муза в траур", „Не се гаси туй що не гасне" и други поетични творби на Иван Вазов, които той определя като честните Вазови стихотворения, в които най-пълно изпъква неговото място като народен поет – със защита на преследваната истина и високите идеали. Поради ограниченото място Гео Милев изрично посочва, че в едно бъдещо самостоятелно издание би включил „Вазовите сатири и почти всички парчета от „Епопея на забравените", както и стихове от различни стихосбирки на големия наш поет, в които бие честното сърце на последния от генерацията на Българското възраждане, като накрая моли да бъде обърнато внимание на идеята му за издаване на една книга „Избрани стихотворения от Иван Вазов" и очаква „благосклонно разрешение „ от Борис Вазов като „универсален наследник на поетовото дело"[20]. Същевременно в отвореното си писмо Гео Милев не спестява укора към Борис Вазов, че е участвал в гласуването на Закона за защита на държавата, който развързва ръцете на правоимащите да се разправят със свободомислещите, със свободното